

להפצת תורתו של הגה"ק
רבי הלל פאלאק זצלה"ה
אבדיק סאטערענען
בנעל הקודש הילולים

פרי קודש הילולים

בס"ד | פרשת נצבים וילך תשפ"ד | גליון מס' 131 | שנה ג'

דברי תורה עפ"י הספה"ק "קודש הילולים"

במצות התשובה על האדם לפתוח פתח וכך יזכה לסייעתא דשמיא

כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם לֹא נִפְלְאת הוּא מִמֶּךָ וְלֹא רַחֲקָה הוּא. לֹא בְשָׁמַיִם הוּא וְגו' וְלֹא מֵעֵבֶר לַיָּם הוּא וְגו' כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדְּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבְלִבְכֶם לַעֲשׂוֹתוֹ. (דברים ל, יא-יד).

אלא לפתוח פתח, והבא ליטהר מסייעין אותו להגיע לשלימות. וכן הוא במצות התשובה, שאפשר שיעלה על לב האדם מורא האיך אפשר לתקן את כל אשר עיוות, הן רק אם יהיה כמלאך ויפרוש לגמרי מענייני העולם הזה ויתבודד מחברת אנשים, אז יוכל לשוב בתשובה. אבל אין הדבר כן, אלא השי"ת מבקש שיפתח האדם פתח כחודו של מחס והבא ליטהר מסייעין אותו (שבת קד, א, וכדפי הרמב"ן על הכתוב לקמן "ומל ד' אלקך את לבבך" וגו').

זהו "כי המצוה הזאת" שהיא מצות התשובה, "לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה", להיות כמלאך פרוש מכל ענייני הארץ. "ולא מעבר הים היא", לפרוש לגמרי מחברת אנשים. אלא "כי קרוב אליך הדבר מאד", "בפיך" היינו וידוי בפה, "ובלבבך" היינו חרטה בלב, "לעשותו" להרבות במעשים טובים כפי כוחו. והראיה לזה הוא מהר"ת מיל"ה ומהס"ת הוי"ה, והוא רמז למצות מילה שציוה השי"ת לאברהם, שם ראינו שהתקיים באברהם "זכרות עמו הברית" שהוא התחיל והשי"ת גמר בעדו. (ח"ב רכז, רט)

פירש הרמב"ן, "המצוה הזאת, על התשובה הנזכרת, כי "והשבות אל לבבך" (פסוק א) "ושבת עד ד' אלקיך" (פסוק ב) מצוה, שיצוה אותנו לעשות כן". ובעל הטורים כתב רמז, "מי יעלה לנו השמימה, ר"ת מיל"ה והס"ת הוי"ה, לומר שאינו יכול לעלות אצל ד' אם לא שיהא נימול וכו'".

נראה לפרש הרמז, דהנה אמרו חז"ל (נדרים לב, א), "בשעה שאמר הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה "התהלך לפני והיה תמים" (בראשית יז, א), אחזתו רעה וכו'. כיון שאמר לו (שם פסוק ב) "ואתנה בריתי ביני ובינך", נתקררה דעתו. ונראה לפרש, שכאשר אמר לו הקב"ה "התהלך לפני והיה תמים", הבין אברהם דהיינו לבדו מבלי סייעתא דשמיא, ולכן אחזתו רעה, כי מי הוא זה אשר יוכל לזכך את עצמו להיות תמים בשלימות מבלי סייעתא דשמיא. אך מכיון שאמר לו "ואתנה בריתי ביני ובינך", וכמו שאמר הכתוב (נחמיה ט, ח) "זכרות עמו הברית", ודרשו חז"ל (בראשית רבה מט, ב; ילקוט שמעוני שמואל ב' רמז קסב) שאברהם התחיל והשי"ת גמר. על כן נתקררה דעתו, כי הבין שאינו צריך

משה רבנו ע"ה הנביר על מידותיו וזו תוכחה עבורנו

וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל (דברים לא, א).

ואפילו אם נראה לאדם שכל מעשיו לשם שמים, מכל מקום יהא ירא שמא עליו לבקש מחילה.

ובזה אפשר לפרש המדרש שפירשו "וילך" מלשון תוכחה, דהיינו התוכחה שבאה מכך שמשה רבינו איש האלקים היה הולך ומבקש מחילה. והמשך המדרש, "שנאמר 'לכו חזו מפעלות אלקים'", בא לומר, כי הנה בהמשך הפסוק שם כתיב "אשר שם שמות בארץ", והוא רמז לחורבן בית המקדש. והיינו כי אילו היו ישראל לומדים תוכחה זו ממשה להעביר על מידותיהם, לא היה נחרב הבית. כמו שאמרו חז"ל (בבא מציעא ל, ב), "לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דיניהם על דין תורה, ולא עבדו לפני משורת הדין". (ח"ב רל)

איתא במדרש (מדרש תנחומא א), "אין וילך' אלא לשון תוכחה, שנאמר (תהלים מז, ט) 'לכו חזו מפעלות אלקים'".

נראה לפרש על פי דברי הרמב"ן כאן, שהלך משה ממחנה לוויה אל מחנה ישראל לכבדם, כמי שירצה להיפרד מחבירו ובא ליטול רשות ממנו. ונראה לפרש, שמשה רבינו ברוב ענותנותו היה הולך לבני ישראל לבקש מהם מחילה, אם חטא כנגדם במעשיו, וזאת אף על פי שכל מעשיו היו על פי ד' ולשם שמים.

וזו היתה תוכחה לכולם, שאם משה איש האלקים היה ירא ומעביר על מידותיו ומבקש מחילה, אחרים בודאי צריכים להעביר על מידותיהם.

1. עיין רש"י על הפסוק "את האלקים התהלך נח" (בראשית ו, ט) שכתב, "ובאברהם הוא אומר "אשר התהלכתי לפניך", נח היה צריך סעד לתמוכו, אבל אברהם היה מהלך ומתחזק בצדקו מאליה". והבין אאע"ה שמה שנאמר לו כאן "התהלך לפני והי תמים" היינו שבכח עצמו עליו להגיע לשלימות.

נא להתפלל וללמוד לזכות
הרה"ח דוד צבי בן פרידא אסתר הי"ו
הרה"ח יואל בן חוה גיטל הי"ו
לרפואה שלימה במהרה בתוך שאר חולי ישראל

לעילוי נשמת
קדושי העיר שארמאש הי"ד
שנהרגו עקד"ה בכ"ט אלול תש"ד ערב ראש השנה
ת נ צ ב ה

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם
בשביילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..."
שם בהקדמה

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר
בשביילי איזה דבר בכל שבוע..."
קודש הילולים ח"א עמ' ז'

סליחות

אם אין ישראל ראויים לישועה בזכות מעשיהם יושענו למען שמו הגדול

הַנְּשִׂמָה לְךָ וְהַגּוֹף פִּעֲלָךָ חוֹסֶה עַל עֲמָלְךָ, הַנְּשִׂמָה לְךָ וְהַגּוֹף שְׂלָךָ, ד' עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמָךְ (סליחות).

ואפשר לומר שזהו מה שאנו אומרים בסליחות, "הנשמה לך והגוף פעלך חוסה על עמלך". כלומר, אם אנו נחשבים עושים רצונו של מקום, אזי "חוסה על עמלך", על דרך הכתוב "ונחלתו לא יעזוב". ואם ח"ו אין אנו נחשבים כן, אנו מבקשים, "הנשמה לך והגוף שלך עשה למען שמך", על דרך "בעבור שמו הגדול".

איתא במדרש (רות רבה ב, א), כתוב אחד אומר (תהלים צד, יד) "כי לא יטוש ד' עמו ונחלתו לא יעזוב", וכתוב אחד אומר (שמואל א' יב, כב) "כי לא יטוש ד' את עמו בעבור שמו הגדול". א"ר שמואל בר נחמני, פעמים שהוא עושה בעבור עמו ונחלתו, ופעמים שהוא עושה בשביל שמו הגדול. א"ר איבי, כשישראל זכאין, בעבור עמו ונחלתו, וכשאין ישראל זכאין, בעבור שמו הגדול".

דברי תענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, חותנו של רבינו הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

מדוע לא רצה משה רבינו להסתלק מהעוה"ז כדי ליהנות בעוה"ב

ויאמר ה' אל משה הן קרבו ימך למות וגו' הנך שוכב עם אבותיך וקם

וגו'.

איתא במדרש (דב"ר ט, י), כך אמר משה, רבש"ע, ב'הן קילסתיך, שכן כתיב (דברים י, יד) 'הן לה' אלקיך השמים ושמי השמים' וגו', וביה' אתה גוזר עלי מיתה. אמר לו הקב"ה וכו', אי אתה זכור בשעה ששלחתיך לגאול אותן ממצרים ואמרת לי 'הן לא יאמינו לי', הוי 'הן קרבו ימך', ע"כ. וביאור דבריהם, שהקב"ה אמר למשה רבינו, שהוא מוכרח למות בגלל חטא מי מריבה שהיה חסרון אמונה, ואשר נכשל בו בגלל שהתבטא בלשון 'והן לא יאמינו לי'. ומשה רבינו טען, "רבש"ע, ב'הן קילסתיך", כלומר, שכבר תיקן את החטא במידה כנגד מידה, ע"י שפירסם את גדולתו ית"ש, ולמה עליו למות בגלל חטא זה. ובמדרש תנחומא (וזאת הברכה, ז) איתא, שכך היתה תשובת השי"ת למשה רבינו, "אמר לו הקב"ה, אני אעשה לך קורת רוח, 'הנך שוכב עם אבותיך וקם'".

ויש להבין, למה לא רצה משה רבינו ע"ה לקבל עליו את המיתה, הלא עיקר קבלת שכר וקורת רוח לצדיקים הוא בעוה"ב. כמו ששנינו (אבות פ"ד מ"ז), יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב, יותר מכל חיי העוה"ז.

ונראה לבאר עפ"י הגמרא (כתובות ק"א), א"ר אלעזר, מתים שבחוץ לארץ אינם חיים, שנאמר (חזקאל כו, ט) 'ונתתי צבי בארץ חיים' וכו'. ופרקי השי"ס, ולר'

אלעזר, צדיקים שבחוץ לארץ אינם חיים. אמר רבי אילעא, ע"י גלגול - פירש רש"י, מתגלגלים העצמות עד א"י וחייך שם - מתקיף לה ר' אבא סלא רבא, גלגול לצדיקים צער הוא. אמר אביי, מחילות נעשות להם בקרקע. פירש רש"י, ועומדים על רגליהם והולכים במחילות עד א"י, ושם מבצבצין ויוצאים. ועוד דרשו (שם) על הפסוק (בראשית מז, ל) 'ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם', יודע היה יעקב אבינו שצדיק גמור היה, ואם מתים שבחוצה לארץ חיים, למה הטריח את בניו. שמא לא יזכה למחילות - לקום וללכת במחילות, אלא עצמותיו יתגלגלו עד א"י, ע"כ. לפי זה יש לומר, דוודאי קיבל עליו משה רבינו את המיתה, אך מתיירא היה שמא לא יזכה לקום וללכת במחילות, כשם שיעקב אבינו היה מתיירא.

והנה אמרו חז"ל (במב"ד ט"ז; דב"ר ב ט), שמשה רבינו ע"ה מת במדבר, כדי שבזכותו יקומו גם דור המדבר לחיים לעתיד לבוא. ומעתה יובן, שהוקשה בעיניו, האם משום טובתם יצטרך לסבול את הצער של גלגול עצמותיו עד א"י. על כן אמר לו הקב"ה, "אני אעשה לך קורת רוח", היינו בעוה"ב אחר המיתה, כדאמרינן, יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב יותר מכל חיי העוה"ז. אבל לא ימות בא"י אלא במדבר, כדי שגם מתי המדבר יזכו לחיות עמו לעתיד. ואם תאמר, שעי"ז יהיה לו צער גלגול העצמות. לכך אמר לו, 'הנך שוכב עם אבותיך', במדבר, ויקם, לשון עמידה על רגליו, וילך לארץ ישראל דרך המחילות, כדפירש רש"י, וקל להבין.

דברי ברכה

מזל טוב לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרה"ח יהודה חיים גוטר וב"ב הי"ו
לבנם הרה"ח חיים יחזקאל פוקס הי"ו
ולבנו הרה"ח מרדכי אהרן פוקס הי"ו
לרגל הולדת הנינה-הנכדה-הבת תחי'

הרה"ח יהודה חיים גוטר וב"ב הי"ו
ולבנם הרה"ח אברהם פוקס הי"ו
ולחתנו הרה"ח שמעון ראזנבערג הי"ו
לרגל הולדת הנין-הנכד-הבן ני"ו

יהי רצון שיזכו לרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה לתפארת אבות, הם וכל משפחתם, ויתקיים בהם במהרה "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בנייהם", אמן.

"עיקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם)

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (קדוש הילולים בהקדמה)